

Két sőtötök fajta összehasonlító vizsgálata ökológiai természetben

Davran Engin

Kertészmérnök Alapképzési Szak Levelező Tagozat

Kertészettudományi Intézet Zöldség- és Gombatermesztési Tanszék

Dr. Balázs Gábor adjunktus Kertészettudományi Intézet Zöldség- és Gombatermesztési Tanszék

Civilizációnk rohamos fejlődésének hatására, napjainkban sosem látott mennyiségű élelmiszert kell megtermelnünk és elraktározni. Az ipari forradalom óta képesek lettünk az agrárium nagy mértékű gépesítésére és a kémiai fejlesztéseknek hála jelentős kézi erő kivonására a mezőgazdaságból. Viszont ez a fajta intenzív gazdálkodás a talajaink és környezetünk leromlásához vezetett, és számos nem kívánt egészségügyi kockázathoz és problémához. Szerencsére azonban napjainkban egyre inkább növekszik a tudatos táplálkozás és az igény a biológiai termékek iránt. Az igény, hogy egészségesebb élelmiszert állítsunk elő, jelentős javulást hozhat a jövőben környezetünk és társadalmunk struktúrájában is.

Dolgozatom és munkásságom célja, megtanulni, kikísérletezni és alkalmazni olyan fenntartható kertészeti és mezőgazdasági praktikumokat, amik egyfelől biztosíthatják a termelők relatív kockázatmentes működését, ugyanakkor nem jelentenek sem környezetre, sem a humán genomra biztonsági kockázatot. Tanulmányok, illetve a saját véleményem szerint, ezt, csak is biológiai, organikus termesztéstechnológiával érhetjük el. Véleményem szerint a sőtötökök, az itt leírt téziseknek tökéletesen megfelelnek. Nagyon jól termesztethők biológiai termelésben, viszonylag kevés inputot és kézierő munkát igénylő kultúrák. Könnyű és olcsó tárolhatóságuk a termelők érdekei, illetve a globális élelmiszerbiztonság és készlet mellett szólnak.

Kísérletemben, két féle sőtötököt termesztettem a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem soroksári Tanüzemének Ökológiai Ágazatában, 2023-ban. A termesztéstechnológia megválasztásánál, a palántanevelés majd kiültetés mellett döntöttem. A kísérlet mindvégig megfelelt a biológiai termesztés feltételeinek. Az általam választott két sőtötök fajta a *Cucurbita maxima* convar. *maxima* 'Uchiki Kuri' és *Cucurbita moschata* 'Butternut-Waltham'-ra esett.

A magok vetése 2023. május 12-én történt, a Tangazdaság fóliasátraiban. A palántanevelés során az állományban egyszeri növényvédelmi beavatkozásra volt szükség, rovar kártevők ellen. A felhasznált készítmény a spinozoid hatóanyagú Laser Duplo volt. A talaj előkészítés már az előző évben, 2022 őszén megkezdődött. A több évig ugaroltatott terület mély szántva lett 35 cm mélyen. Tavasszal, amint a terület lehetővé tette, a terület kombinátorozása következett. A terület sem őszen, sem tavasszal nem kapott trágyát. Közvetlen a kiültetés előtt, a területet talajmaróval megforgattuk. A kiültetés előtt, a sorok kijelölésével egyidőben, a sorokban csepegtetőszalagot húztunk ki majd talajtakaró fóliával fedtük a sorokat. Az általunk használt sor és tő távolság 150 x 100 cm volt. A kiültetés 2023.július 6-án történt. A kísérletben 240 db növényt ültettünk el összesen 8 sorban. Fajtánként 4 ismétlést létrehozva. A fajtákat soronként ültettük, felváltva. A tábla két szélére szegély sort ültettünk, követve az előzőekben leírt váltott elrendezést. A tenyészidő alatt elvégzett agrotechnikai munkálatok minimálisak voltak. Ez összesen két alkalommal, kézi erővel elvégzett gyomírtást jelentett. A kísérletben a terület sem az ültetést megelőzően, sem tenyészidőben nem kapott tápanyagutánpótlást, sem egyéb növényvédelmi kezelést. A szedés ütemében közel két hét különbség volt a fajták jellegéből adódóan. A sütőtökök szedése biológiai érettségben történt, kocsánnyal együtt leszedve a jó tárolhatóság érdekében. A termés átlagok alakulásának tekintetében nagy mértékű kártételt rögzítettünk, mind vegetáció alatt, mind a generatív élekciklusban. A területen jelentős vadkár eseményeket figyelhettünk meg (pocok, nyúl, őz).

A kísérletben szabadföldi és labor vizsgálatokat egyaránt végeztünk. A szabadföldi mérések során, monitoroztuk a növények mortalizációját (vadkár), a termésátlagok és hozamok alakulását fajtánként. A laboratóriumi vizsgálatok során a kiválasztott minták kül és bel tartalmi értékeit is vizsgáltuk. Többek között, megmértük a termések súlyát, maggal és nélküle, valamint a magok súlyát és a termések méretét (szélesség, magasság). A beltartalmi mutatók közül mértük a termések refrakciós értékét (Brix°), a szárazanyagtartalmát, a karotin tartalmát valamint a cukortartalmát.

Az elvégzett kísérletek alapján jelentős ismeretekre tettem szert a két fajta tulajdonságaival kapcsolatban és a sütőtökök általános ismereteiben. A levont következtetések alapján, javaslatokat tettem a fajták javasolt felhasználásának módjaira, mind termesztéstechnológiai mind feldolgozásukra való tekintettel.